

เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้

เอกสารประกอบการบรรยายให้กับคณาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์

บทนำ

แรงจูงใจ (Motives) กับ การจูงใจ (Motivation) นั้นแตกต่างกัน แต่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก เพราะ การจูงใจ เป็นกระบวนการและเทคนิควิธีการในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น การเรียนการสอน นักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีลักษณะของการจัดการเรียนการสอนแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นหลักการ กระบวนการและเทคนิคการสร้างแรงจูงใจเพื่อการเรียนรู้ที่ใช้กับ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความแตกต่างจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถึงแม้ว่าความรู้ด้าน กระบวนการของการเรียนรู้จะมีพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้เหมือนกันที่ว่า *แรงจูงใจมีส่วนสำคัญทำให้เกิดการเรียนรู้ และการกระตุ้นให้มีแรงจูงใจจะทำให้การเรียนรู้ได้ผลดี* โดยมีการสอนอยู่บนฐานของการ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตาม การนำเทคนิควิธีการที่ใช้ได้ผลกับผู้เรียนวัยเด็กที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้กับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ที่เป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นจึง ไม่เป็นสิ่งที่สามารถยืนยันประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้อย่างมั่นใจ และความ สับสนก็เกิดขึ้นเสมอกับผู้ที่ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง กระบวนการเรียนการสอน เทคนิควิธีการสอน รวมทั้ง เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งเนื้อหาในตำรา บทความ และงานวิจัยส่วนมากเป็นการนำเสนอเทคนิควิธีการ สำหรับการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ และมักจะกล่าวอ้างอิงครอบคลุมไปถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้เทคนิควิธีต่างๆ เหล่านี้กับผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา ซึ่งก็ มักจะอนุมานว่าได้ผลดีเช่นเดียวกัน ซึ่งการกล่าวอ้างเช่นนั้นไม่เป็นความจริงทั้งหมดทุกเรื่องเสมอไป อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของการเรียนรู้ของมนุษย์ และแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ในแต่ละวัยหรือในแต่ละช่วงอายุมี ความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การทำความเข้าใจกับประเภทและธรรมชาติของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของ นักศึกษาจึงเป็นความจำเป็นก่อนที่จะนำเทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ไปใช้กับนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาในแต่ละช่วงเวลาของการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

ประเภทของแรงจูงใจ

การเรียนในชั้นเรียนนั้นมักจะมีค่าน่าเบื่อ (Drudgery) มากกว่าความสนุกสนาน (Delight) จึงมี นักศึกษาจำนวนหนึ่งต้องออกกลางคัน ไม่สามารถอดทนเรียนจนจบการศึกษาได้ และอีกจำนวนหนึ่งจำต้อง อดทนกับความน่าเบื่อนั้นต่อไป ถึงแม้ว่าร่างกายจะมานั่งอยู่ในชั้นเรียน แต่จิตใจนั้นอยู่นอกห้องเรียน พวกเขาเรียนแต่ตัว ส่วนจิตใจนั้นขาดเรียนไม่ได้มากับร่างกาย นักศึกษากลุ่มนี้จึงไม่ทุ่มเทความสามารถและ

ใช้ศักยภาพทางด้านการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเต็มที่เพราะไม่มีจิตใจที่อยากจะเรียน ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความต้องการอยากจะเรียนรู้จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเหล่านี้พ้นสภาวะของความทรมานหรือพันทุกข์ที่เกิดจากการเรียนที่น่าเบื่อหน่าย และได้พบกับความสุขและความท้าทายจากการเรียน

แรงจูงใจ (Motives) หมายถึง สภาวะของจิตที่ได้รับการกระตุ้นให้เกิดความปรารถนาที่อยากเป็นอยากมี อยากได้ และกระบวนการหรือวิธีการที่กระตุ้นจนทำให้เกิดแรงจูงใจนี้เรียกว่า การจูงใจ (Motivation) หรือ กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า การจูงใจ นั้นเป็นกระบวนการที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น การทดสอบและวัดแรงจูงใจนั้นวัดได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ กระบวนการของการวัดและทดสอบแรงจูงใจต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการวัดและทดสอบเพื่อการแปลผลที่ถูกต้อง

แรงจูงใจนั้นสามารถจำแนกได้ 2 ประเภทได้แก่ แรงจูงใจภายใน เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นในตนเอง (Intrinsic) เป็น การจูงใจภายใน (Internal Motivation) และถ้าแสดงออกเป็นการกระทำก็จะเป็นการกระทำที่สนองความต้องการและความปรารถนาที่มีอยู่ในตัวตน อีกประเภทหนึ่งของแรงจูงใจได้แก่ แรงจูงใจภายนอก เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นจากภายนอก (Extrinsic) เป็น การจูงใจภายนอก (External Motivation) เช่น ค่านิยมในสาขาวิชาที่เรียน สถาบันการศึกษา รางวัลและเกียรติยศที่ได้จากการเรียน เป็นต้น โดยที่อาจจะมีส่วนหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจภายในก็ได้ นอกจากนี้แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกบางอย่างสามารถสลับที่กันได้ การกระตุ้นแรงจูงใจภายนอกอาจส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายในขึ้นได้เช่นกัน แรงจูงใจ (Motives) จึงมีหลายรูปแบบ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Authority or Power Motive) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliate Motive) แรงจูงใจใฝ่ก้าวร้าว (Aggressive Motive) แรงจูงใจใฝ่พึ่งพา (Dependent Motive) และแรงจูงใจใฝ่อิสระ (Independent Motive) เป็นต้น ในบทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้เท่านั้น

แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ หรือ ในบางที่เรียกว่า **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์** ของนักเรียนนั้นมีธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนาของนักเรียนที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการของการเรียนรู้ เพื่อบรรลุหรือสัมฤทธิ์ผลตามความปรารถนา การศึกษาระดับอุดมศึกษานี้ไม่ใช่เป็นการศึกษาภาคบังคับ และนักเรียนก็มีเหตุผลของความปรารถนาอยู่ภายใต้การให้ความสนใจหรือการไม่สนใจกับกระบวนการของการเรียนรู้ และเหตุผลนั้นเป็นมูลฐานของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน สิ่งที่ควรให้ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้นั้น นักเรียนจะแสดงออกมาให้เห็นได้จากความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความอดทนที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีระยะยาวนาน มิใช่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราวช่วยยามเท่านั้น การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่ออาจารย์ที่เป็นผู้สอนคาดหวังว่าจะให้นักเรียนที่เป็นผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ นักเรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ได้เช่นกัน และนักเรียนจะมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ถ้าพวกเขามีความศรัทธาในตัวอาจารย์

ธรรมชาติของแรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ ทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก การสร้างแรงจูงใจนั้นเกิดได้ทั้งการสร้างขึ้นด้วยตนเอง และการสร้างขึ้นโดยผู้อื่น (ที่เรียกว่า การจูงใจ) แรงจูงใจใฝ่เรียนรู้เป็นศักยภาพที่มีอยู่กับตัวผู้เรียน ที่เกิดจากการได้รับประสบการณ์ต่างๆ มาในชีวิตผ่านทาง การได้พบ ได้เห็น ตัวอย่าง หรือรูปแบบที่ตรงใจ โดนใจ การได้รับการสั่งสอน การพูดคุย หรือการได้มีกรพบปะสังสรรค์ทางสังคมกับคนที่พิเศษบางคน ล้วนมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนหรืออาจารย์มีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ เช่น เจตคติ ความเชื่อ บุคลิกภาพ ความประพฤติ การใช้วาทกรรม ความรู้ความสามารถ ความคาดหวัง ตลอดจนความตั้งใจสอนของอาจารย์มีพลังอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งการเสริมแรงจูงใจและการบั่นทอนแรงจูงใจในตัวนักศึกษา

นักศึกษามีอายุน้อยเมื่อพบกับความล้มเหลวแล้วมีแรงจูงใจที่จะพยายามต่อสู้เอาชนะ มีความอดทนอย่างยาวนาน และใช้ความพยายามบ่อยครั้งกว่านักศึกษาที่มีอายุมาก และนักศึกษามีอายุน้อยมองแบบแผนของความพยายามเป็นสิ่งที่ดึงดูดหรือมองในแง่บวก แต่นักศึกษาที่มีอายุมากมองแบบแผนของความพยายามเป็นดาบสองคม คือ มีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ด้วยกัน แรงจูงใจที่จะพยายามเอาชนะหรือให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความปรารถนา ถึงแม้จะเป็นการลองผิดลองถูกก็ตาม นักศึกษาอายุน้อยมีความพร้อมและยินดีที่จะลองผิดลองถูกมากกว่านักศึกษาที่มีอายุมาก และความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการต้องใช้ความพยายามและแรงจูงใจอย่างมากมายนั้นให้ผลเชิงลบ (หมดกำลังใจหรือแรงจูงใจหมดใหม่) มากกว่าความล้มเหลวที่เกิดจากการต้องใช้ความพยายามและแรงจูงใจน้อยหรือไม่ต้องใช้แรงจูงใจเลยซึ่งเกิดได้กับนักศึกษาทุกวัย

สำหรับระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้นั้น เมื่อนักศึกษาพบกับปัญหาที่มีความซับซ้อนและต้องใช้ความอดทนในการแก้ปัญหา นักศึกษาที่มีระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สูงจะใช้ความพยายาม ใช้กระบวนการแก้ปัญหา ใช้ยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา และลองวิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหามากกว่านักศึกษาที่มีระดับของแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ต่ำ นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สูงและต้องการผลสัมฤทธิ์ตามความปรารถนาจะมีความตั้งใจ อดทน แสวงหายุทธศาสตร์ต่างๆ รวมทั้งความรู้ ข้อมูลเชิงลึกอย่างมากในการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุความปรารถนาของตน ส่วนนักศึกษามีแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ต่ำจะขาดความสนใจแก้ปัญหา และละความพยายามแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว

นักศึกษามีแรงจูงใจภายในนั้นจะพอใจกับสิ่งท้าทายที่มีความยากในระดับกลาง ขณะที่นักศึกษามีแรงจูงใจภายนอกจะพอใจกับสิ่งท้าทายที่มีความยากในระดับต่ำ นักศึกษามีแรงจูงใจภายนอกมีความโน้มเอียงที่จะใช้ความพยายามน้อยที่สุดเพื่อจะให้ได้ประโยชน์มากที่สุด

อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอน อาจารย์ไม่สามารถ (และไม่ควร) ที่จะจัดกิจกรรมที่ต้องใช้เฉพาะแรงจูงใจภายในเท่านั้น ถึงแม้ว่าแรงจูงใจภายในนั้นจะมีพลังสูงในการเรียนรู้มากก็ตาม แต่แรงจูงใจภายนอกที่อาจารย์ผู้สอนสร้างขึ้นและทำให้มีความสำคัญสำหรับนักศึกษาในการเรียนรู้ ก็จะสามารถสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะนำมาสู่คุณภาพของการเรียนการสอนได้

เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้

เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ถึงแม้ว่าจะมีลักษณะเป็นการสร้างแรงจูงใจภายนอกก็ตาม แต่แรงจูงใจที่สร้างขึ้นนี้อาจส่งผลในการปรับเปลี่ยนให้เกิดแรงจูงใจภายในด้วย ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์ของการเรียนต่างๆ ได้เป็นอย่างดี การสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษานั้นมีระดับของความรับผิดชอบแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับมหภาค (Macro Level) และ ระดับจุลภาค (Micro Level) ในระดับมหภาคนั้นเน้นการสร้างระบบแบบแผนและองค์ประกอบหลักสำหรับการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจโดยรวม โดยมีภาควิชา คณะวิชาและมหาวิทยาลัยทำหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาในระดับนี้ ส่วนในระดับจุลภาคนั้นเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ทำการสอนในห้องเรียน เน้นการกระทำและกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการสอน และการใช้สื่อหรือเทคโนโลยีทางการสอน เป็นต้น การสร้างแรงจูงใจในระดับมหภาคมีดังนี้

1. **สร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี** เป็นการสร้างบรรยากาศทางกายภาพในสถานศึกษาและในห้องเรียนให้เหมือนกับภาคธุรกิจ (Business-like Atmospheres) ที่จัดหน้าร้านค้าของตนหรือจัดสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ให้ความรู้สึกน่าสนใจเช่น การตกแต่งด้วยภาพ แผนภูมิและ กราฟิกต่างๆ การจัดวางอุปกรณ์ฝึกให้เป็นที่สะดุดตาน่าสนใจ ชวนเชิญให้อยากเข้ามาใกล้ๆ สัมผัสจับต้อง และกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นในตัวนักศึกษา โดยมีพื้นฐานของความสะอาด ความเป็นระเบียบ มีคุณค่าและราคา ไม่ใช่เป็นที่รวมของขยะและของราคาถูกลงๆ ในสายตาของนักศึกษา เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ต้องอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้ สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องน้ำสะอาดตลอดเวลาแสดงให้เห็นถึงการมีคุณค่าเอาใจใส่ ห้องเรียนปรับอากาศ มีความเงียบ สะอาดและแสงสว่างเหมาะสมกับการเรียน นักศึกษามีความสุขที่ได้อยู่ในสถานศึกษา และห้องเรียนที่เพียบพร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน ในปัจจุบันนี้นักศึกษาต้องการที่จะเข้าใช้อินเตอร์เน็ตแบบไร้สายผ่านคอมพิวเตอร์แบบพกพาได้ทุกที่ ทุกเวลาในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับภาควิชา ระดับคณะวิชา และระดับมหาวิทยาลัย ต้องจัดเตรียมให้นักศึกษาได้ใช้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

2. **จัดให้มีสิ่งตอบแทน** ในสถานการณ์ต่างๆ ไปของการเรียนนั้น ถ้าฟังเพียงแค่แรงจูงใจภายในตัวของผู้เรียนเองโดยไม่มีสิ่งตอบแทนในรูปของรางวัลจะทำให้โอกาสเกิดความสำเร็จมีน้อยลง นอกเสียจากว่านักศึกษาจะแสวงหาความพอใจในการเรียนอยู่บนฐานของความเข้าใจที่ว่าเป้าหมายของการเรียนเป็นสิ่งที่

ประโยชน์กับพวกเขาหรืออย่างน้อยก็ได้รับความสนุกสนานจากการได้พบเจอสิ่งใหม่ๆ จากการเรียน การให้รางวัล การให้เกียรติบัตร เกียรตินิยม เหรียญทอง หรืออื่นๆ ที่แสดงถึงการมีคุณสมบัติของคนพิเศษ ล้วนเป็นสิ่งตอบแทนที่สร้างเสริมแรงจูงใจให้กับนักศึกษาในการเรียนรู้ทั้งสิ้น

3. **สร้างแรงจูงใจภายใน** แรงจูงใจภายในมีความคงทนและมีพลัง นอกจากนั้นยังเป็นการทำให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directive) มากกว่าแรงจูงใจภายนอกที่ได้กล่าวมาข้างต้น นักศึกษาบางคนมีแรงจูงใจภายในน้อยต้องได้รับการกระตุ้นและเสริมแรงกันอยู่ตลอดเวลา การใช้สิ่งตอบแทนในรูปของรางวัลเป็นตัวกระตุ้นภายใต้หลักการของความเชื่อที่ว่าผู้เรียนจะเรียนได้ดีเมื่อมีความพึงพอใจในการเรียน โปรคระวังให้มากในการใช้สิ่งตอบแทนหรือรางวัลซึ่งเป็นตัวกระตุ้นแรงจูงใจจากภายนอก ควรจะใช้เมื่อมีความจำเป็นเพราะอาจทำให้เกิดการถดถอยของแรงจูงใจภายในที่นักศึกษามีอยู่ได้ การสร้างแรงจูงใจภายในนั้น อาจารย์ต้องอดทน และใช้เวลาทำความเข้าใจกับนักศึกษาแต่ละคน เพื่อหาช่องทางของการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจภายในด้วยวิธีต่างๆ เช่น การเปรียบเทียบให้นักศึกษารู้สึกถึงคุณค่าของการเรียน การนำเสนอเรื่องราวที่กระทบความรู้สึกอย่างรุนแรง หรือจัดแสดงตัวอย่างที่เป็นจริง รวมทั้งการจัดประสบการณ์ให้ได้พบเห็นหรือได้รับประสบการณ์ตรงจากผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการเรียนและมีความก้าวหน้าในอาชีพจากสาขาวิชาที่เรียนในช่วงของการปฐมนิเทศ เป็นต้น

4. **ทำให้นักศึกษามีความพร้อมและต้องการจะเรียนรู้** การวางเงื่อนไขและสร้างสถานการณ์ของการเรียนในรูปแบบต่างๆ การใช้ยุทธวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและต้องการจะเรียนรู้เป็นความสามารถของอาจารย์ การใช้ช่วงจังหวะ เวลา สถานการณ์ เหตุการณ์ ที่เป็นอยู่เป็นแรงกระตุ้นและสร้างความต้องการเรียนรู้จะทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างมาก และในกรณีที่นักศึกษายังไม่พร้อมที่จะเรียนให้ยุติการเรียนการสอนก่อน และสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นก่อนที่จะดำเนินการสอนต่อไป บางครั้งการออกกฎ ระเบียบ หรือแนวทางการปฏิบัติตนในระหว่างเรียนให้กับนักศึกษาใช้เป็นแนวทางของการปฏิบัติตนในขณะที่เรียน สามารถสร้างความพร้อมและกระตุ้นแรงจูงใจได้

5. **ส่งเสริมให้มีการจัดหาและใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา** สื่อการสอนและเทคโนโลยีการศึกษาที่ได้รับการออกแบบและมีการบริหารจัดการในการใช้อย่างดีจะสามารถกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ได้ โดยทั่วไปแล้วสื่อที่มีการออกแบบและเตรียมการสำหรับการใช้ไว้อย่างดีนั้นจะให้ความรู้ที่มีความหมายและน่าสนใจกับนักศึกษา เช่น สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น หลักการสำคัญของการออกแบบสื่อที่ดีคือ การที่สื่อสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นสื่อที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาได้ดั้นนั้นต้องสามารถทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ ได้เห็นความแตกต่างทำให้เกิดการเปรียบเทียบความคิดหรือความรู้จากแหล่ง

ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนหรือสามารถทำข้อสอบได้ และสุดท้ายคือสามารถสนองความปรารถนาใฝ่รู้ในตัวของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน หรือไม่มีข้อสงสัยเหลืออยู่

อย่างไรก็ตาม **ไม่มีเทคนิคการสร้างแรงจูงใจใดๆ ที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่ยั่งยืน** ใต้นอกเสียจากการทำให้เป้าหมายของการเรียนรู้นั้นเป็นเป้าหมายที่อยู่บนฐานของความเป็นจริงและเป็นไปได้เท่านั้นจึงจะมีทางให้แรงจูงใจนั้นมีความคงทนและยั่งยืนจนสามารถบรรลุผลได้ และ **ความสำเร็จ** เป็นแรงจูงใจที่มีพลังมากกว่า **ความล้มเหลว** การใช้ความสำเร็จเป็นแรงจูงใจให้ **วิ่งไปหา** ดีกว่าการใช้ความล้มเหลวเป็นแรงจูงใจให้ **วิ่งหนี** โดยปกติแล้วคนส่วนมากจะตั้งความหวังไว้ในระดับกลางๆ มากกว่าความหวังที่ ยากมาก ที่จะสำเร็จ หรือ ง่ายมาก ที่จะสำเร็จได้โดยไม่ต้องพยายามมากนักก็สำเร็จ ในสถานการณ์ของการเรียนมีบางครั้ง ที่นักศึกษาตั้งความหวังไว้เกินกว่าที่จะเป็นจริงได้โดยที่ไม่ทราบถึงการต้องใช้ความรู้ ทักษะ และศักยภาพอื่นๆ ที่จำเป็นในการบรรลุความสำเร็จนั้น พวกเขาไม่รู้ว่าต้องรู้อะไรบ้างจึงจะสำเร็จตามที่เขาคาดต้องการ จึงเป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ต้องทำให้นักศึกษาทราบถึงความเป็นไปได้และความเป็นจริงที่นักศึกษาได้ตั้งเป้าหมายไว้ และอาจารย์ต้องมีทักษะและความชำนาญในการประเมินความสามารถและความพร้อมของนักศึกษาที่จะบรรลุถึงเป้าหมายที่เขาต้องการ ได้หรือไม่ อาจารย์ต้องบอกความจริงกับนักศึกษานอกจากนั้น ควรช่วยสร้างเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการมุ่งสู่ความสำเร็จของนักศึกษาอีกด้วย

สำหรับการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ในระดับจุลภาคนั้น เป็นความรับผิดชอบโดยตรงของอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียน เป็นการทำกิจกรรมในทุกช่วงเวลาการสอน เช่น ช่วงเวลาเริ่มต้น ระหว่างดำเนินการ และช่วงสุดท้ายของการสอน โดยใช้บทบาทของอาจารย์ในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ดังต่อไปนี้

1. **ลดความกังวลใจในตัวนักศึกษา** เนื่องจากในสถานการณ์ของการเรียนการสอนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อ ซึ่งมักจะสร้างความวิตกกังวลใจให้กับนักศึกษา ในแง่หนึ่งนั้นการนำความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นเป็นการสร้างความเครียดในขณะที่เป็นการสร้างแรงจูงใจได้เช่นกัน ถ้านักศึกษาเกิดความกังวลใจมากๆ ขาดสมาธิ จะทำให้การรับรู้สิ่งต่างๆ ที่อาจารย์พยายามสอนนั้นลดน้อยลง นักศึกษาจะไม่สามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ต้องดำเนินการลดความกังวลใจของนักศึกษาลงเมื่อต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อโดยการพยายามชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงามในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความเชื่อไปสู่สิ่งใหม่ อาจารย์ต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอที่คลุมเคลือ (Ambiguous) หรือใช้วาทกรรมที่ขาดความมั่นใจที่จะชี้ถูกชี้ผิดให้กับนักศึกษา เช่น คำพูดที่ว่า **“ไม่เชื่ออย่าลบหลู่”** เป็นการสร้างความสับสน วิตกกังวล ไม่มั่นใจ ไม่กล้าโต้แย้งหรือตอบโต้กับอาจารย์ ไม่สร้างสรรค์ หรือปิดกั้นของการสืบค้นหาความจริงให้กับนักศึกษาผู้มีแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ให้ลึกซึ้งอีกด้วย นับเป็นการทำลายแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้อย่างมาก

2. **ช่วยนักศึกษาตั้งเป้าหมายและให้คำติชม** การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ไว้เป็นการแสดงถึงความตั้งใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ และจะกระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ในตัวนักศึกษาในทุกๆ วัน และทุกครั้งที่มีการเรียน อาจารย์ต้องชี้แจงการกระทำที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายให้กับนักศึกษา รวมทั้งให้ความช่วยเหลือและให้โอกาสเพื่อให้นักศึกษาจะสามารถประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

3. **ให้ความร่วมมือกับนักศึกษาและยินดีกับความสำเร็จ** โดยปกติแล้วนักศึกษามองหาคนช่วยเหลือให้ตนเองสามารถบรรลุความสำเร็จได้ นอกจากนี้นักศึกษายังมองหาคนอื่นๆ ที่จะนำมาเปรียบเทียบกับตนเองในด้านความสามารถ (Abilities) ความคิดเห็น (Opinions) และความรู้สึก (Emotions) การให้ความร่วมมือและแสดงความยินดีของอาจารย์จะช่วยลดความวิตกกังวลได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของอาจารย์ในลักษณะนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง การอิจฉา การแข่งขัน และพฤติกรรมอื่นๆ ที่มีความโน้มเอียงไปในทางลบหรือเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาจารย์ต้องระมัดระวังการให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือนักศึกษา และการชื่นชมนักศึกษาแต่ละคนอย่างเหมาะสมด้วย

4. **บูรณาการเทคนิควิธีหลายๆอย่างเพื่อการสร้างแรงจูงใจ** การสร้างแรงจูงใจนั้นไม่มีทฤษฎีหลัก (Grand Theory of Motivation) ที่ใช้สำหรับสร้างแรงจูงใจ แต่อย่างไรก็ตามแรงจูงใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ การวางแผนเพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้จำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและเชื่อมโยงเทคนิควิธีการต่างๆ เข้าด้วยกันในการสอนแต่ละครั้ง เพราะแรงจูงใจนั้นเกิดขึ้นจากหลายๆ ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกัน นอกจากนี้พฤติกรรมทางวาจา บุคลิกภาพ คุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ รสนิยม อารมณ์ขันและมนุษยสัมพันธ์ของตัวอาจารย์เองมีส่วนอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้สำหรับนักศึกษา ถ้าอาจารย์รู้จักที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แล้วจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาได้

5. **สร้างความศรัทธา (Faith) ให้เกิดขึ้น** ความศรัทธามีความสำคัญสำหรับแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษา การที่อาจารย์มีผลงานวิจัย มีตำราเรียนที่แต่งโดยอาจารย์ผู้สอนเอง เขียนหนังสือหรือบทความวิชาการจำนวนมาก หรือเป็นที่พึ่งทางวิชาการให้กับสังคม เป็นที่รู้จักแพร่หลายในสังคมจะสร้างความศรัทธาให้กับนักศึกษาได้มาก การวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาโทที่ผู้เขียนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในปี พ.ศ. 2552 ได้ดำเนินการทดลองโดยใช้อาจารย์คนเดียวกันดำเนินการสอนกับผู้เรียนสองกลุ่ม กลุ่มทดลองให้รับชมประวัติการศึกษาที่น่าชื่นชมของอาจารย์ผู้สอน และการได้รับการยกย่องถึงความสามารถและความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอนจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนอาจารย์ และผู้เรียนที่เคยเรียนกับอาจารย์ผู้สอนคนนี้มาแล้วก่อนที่จะมีการเรียนการสอน เป็นการสร้างความศรัทธาที่มีต่อตัวอาจารย์ผู้สอนให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการสร้างความศรัทธา ซึ่งเป็นสถานการณ์ของการเรียนการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสร้างความศรัทธาต่อผู้สอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้รับการสร้างความศรัทธาต่อผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นการสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาได้

อย่างไรก็ตามอาจารย์จำนวนมากที่สอนในระดับอุดมศึกษายังคงมีช่องว่างที่ใหญ่มากระหว่างความรู้ความเข้าใจที่ว่า การสอนที่ดีต้องมีการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษา กับ เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ทั้งสองอย่างนี้ยังไม่ได้รับการเชื่อมต่อกับเทคนิควิธีการหรือยุทธวิธีการสอนที่เป็นที่มั่นใจว่าถ้าดำเนินการตามเทคนิควิธีการสอนหรือยุทธวิธีการสอนที่ตนเองดำเนินการอยู่จะเป็นการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษา ช่องว่างนี้มีอยู่จริงและเป็นช่องว่างที่ใหญ่ เกิดขึ้นซ้ำๆ กับผู้ที่เป็นอาจารย์ใหม่ในระดับมหาวิทยาลัย การพัฒนาอาจารย์จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้อาจารย์สามารถบูรณาการเทคนิควิธีการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาได้ ยังไม่มีเทคนิควิธีการหรือยุทธวิธีการสอนที่คณาจารย์ทุกคนสามารถใช้ได้ผลทุกครั้งในการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษาทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะว่า การถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การเป็นศาสตร์หมายถึง การมีปรัชญา หลักการ และทฤษฎี สำหรับกระบวนการของการสอนที่สามารถถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืนผลของการปฏิบัติได้ได้อย่างถูกต้องและเป็นจริงเสมอ ส่วนความเป็นศิลป์นั้นหมายถึง ผู้สอนแต่ละคนสามารถใช้กระบวนการของการสอนได้ตามแบบเฉพาะของตน โดยได้ผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ประสิทธิภาพของการสอนที่มากขึ้นจึงเป็นคำตอบเพื่อลดช่องว่างนี้ อาจารย์ที่มีประสิทธิภาพสอนมากสามารถบูรณาการเนื้อหาวิชาและเทคนิควิธีการสอนต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนได้อย่างดีและมีคุณภาพ สำหรับการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป อาจารย์ผู้สอนต้องมีและใช้ความสามารถอย่างมากในการบูรณาการเพื่อการถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ที่มีประสิทธิภาพด้านการสอนมาก มีความรู้ และประสบการณ์ในศาสตร์หลายๆ สาขาวิชาจะสามารถสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปได้ดี

บทสรุป

ในการศึกษาเรื่อง เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษา ได้กล่าวถึงธรรมชาติของแรงจูงใจ และประเภทของแรงจูงใจ ที่มีทั้งแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน รวมถึงเทคนิคการสร้างแรงจูงใจในระดับมหภาคและระดับจุลภาค และการถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนหรือการสอนนั้นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ สำหรับการดำเนินกิจกรรมทางด้านการเรียนการสอนนั้น จะมีช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอนแบ่งออกเป็นช่วงเริ่มต้นของการเรียนการสอน ช่วงระหว่างดำเนินการเรียนการสอน และช่วง

สุดท้ายของการเรียนการสอน ในแต่ละช่วงเวลานั้นมีปัจจัยของแรงจูงใจ เทคนิควิธีการสร้างแรงจูงใจ ระดับการสร้างแรงจูงใจ และผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาของการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ดังนี้

ช่วงเวลา	ปัจจัยของแรงจูงใจ	เทคนิควิธีสร้าง	ระดับการสร้าง	ผลกระทบ
ช่วงเริ่มต้น เมื่อ นักศึกษาเข้าสู่ กระบวนการ ของการเรียน การสอนในชั้น เรียน	เจตคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทางการเรียน อาจารย์ เนื้อหาวิชา ทักษะและ ความต้องการพื้นฐานของ นักศึกษาเอง เป็น องค์ประกอบสำคัญ สำหรับแรงจูงใจเพื่อการ เรียนรู้	สร้างเงื่อนไขการเรียนรู้ให้ เป็นบวก พยายามลบความ เชื่อที่ผิดและทักษะเชิงลบ ในด้านต่างๆ ลด องค์ประกอบที่คุกคาม และอาจสร้างความ ล้มเหลวในการเรียน จัด กิจกรรมที่ทำให้นักศึกษา สามารถบรรลุถึงความ ต้องการขั้นสูงสุดได้	สร้างได้ดีใน ระดับมหภาค มหาวิทยาลัยต้อง เห็นความสำคัญ และสนับสนุนให้ มีการสร้าง แรงจูงใจเพื่อการ เรียนรู้ในทุกๆ ภาค ส่วนของ มหาวิทยาลัยอย่าง จริงจังด้วยการจัด สิ่งแวดล้อมที่ดี	ความประทับใจ และภาพลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย ของอาจารย์และ ของสาขาวิชาที่ จัดการเรียนการ สอน อาจนำไปสู่ การมีชื่อเสียงหรือ ถูกตำหนิจากสังคม ได้อันมาจากการ สื่อสารแบบปาก ต่อปากของ นักศึกษาผู้สังคม
ช่วงระหว่าง ดำเนินการเมื่อ นักศึกษาเข้าสู่ เนื้อหาหลักของ การเรียนการ สอน	กระบวนการกระตุ้น นักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ การจัดลำดับเนื้อหาวิชา และการแสดงให้เห็น ประโยชน์และความสำคัญ ของเนื้อหาที่กำลังเรียน เทคนิควิธีการสอน การใช้ สื่อการสอน ระยะเวลา ช่วงเวลาการสอน	เปลี่ยนเทคนิควิธีการสอน และเนื้อหาที่กำลังสอน ให้นักศึกษามีส่วนร่วม และตอบสนองในส่วน สำคัญๆ ของกระบวนการ เรียนการสอน ให้นักศึกษา จัดระเบียบของเนื้อหาวิชา และสร้างประเด็นของ เนื้อหาที่อยู่ใน กระบวนการสอน ให้มี การร่วมมือกันสร้าง เป้าหมายของการเรียน	สร้างในระดับ จุลภาคโดยอาจารย์ ที่สอนในรายวิชา ต่างๆ ต้องรู้เทคนิค การสอนและการ สร้างแรงจูงใจ	ภาวะทางอารมณ์ ของนักศึกษา ในขณะที่เรียน เช่น ความกังวล ความเครียด

“เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้” เอกสารประกอบการบรรยายให้กับคณาจารย์ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ณ ห้องสัมมนาอุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม อ. บ้านแพ้ว จ.ราชบุรี โดย รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนาวรงค์

ช่วงเวลา	ปัจจัยของแรงจูงใจ	เทคนิควิธีสร้าง	ระดับการสร้าง	ผลกระทบ
ช่วงสุดท้าย เป็นช่วงที่นักศึกษาสิ้นสุดกระบวนการของการเรียนและสิ้นสุดกระบวนการของการสอน	การตัดสินใจคุณค่าแห่งความสามารถของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียน ผลการเรียนอันเป็นผลมาจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอน การได้บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังของนักศึกษาแต่ละคน และการสนองความต้องการของนักศึกษาโดยรวม	การเสริมแรงด้วยการให้รางวัล การชมเชยทั้งในรูปแบบของสิ่งที่จับต้องได้และสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้นักศึกษาได้รับทราบผลการเรียนและความสำเร็จในแต่ละขั้นของตนเป็นระยะๆ และต่อเนื่อง ถ้าการเรียนมีผลพวงที่เกิดขึ้นตามมาให้นักศึกษาได้เผชิญกับผลพวงนั้นอย่างเป็นจริง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นหรือชี้แจงทัศนคติของตนเองได้อย่างกว้างขวาง และให้การจับบทเรียนหรือการสอนเป็นการจับด้วยดีหรือเป็นการจับอย่างมีความสุข	ทั้งระดับจุลภาคและระดับมหภาค ทั้งตัวอาจารย์และมหาวิทยาลัย ดำเนินการสร้างแรงจูงใจในลักษณะของการให้รางวัลเป็นเงินหรือสิ่งของและการเชิดชูเกียรติเมื่อนักศึกษาได้แสดงถึงการทุ่มเทเพื่อความสำเร็จของการเรียน เช่น การให้วุฒิปัตถะยกเว้นค่าเล่าเรียน การให้เหรียญทองและเกียรติคุณเป็นต้น	เกิดค่านิยมของการตั้งใจเรียนซึ่งเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่แสดงออกถึงการมีแรงจูงใจเพื่อการเรียนในตัวของนักศึกษา ส่วนผลทางด้านลบเช่น การอิจฉา การแข่งขัน และการมุ่งเอาชนะผู้อื่นโดยไม่สนใจคุณธรรมและจริยธรรมเป็นผลทางลบที่ต้องหาทางแก้ไขและระมัดระวังไม่ให้เกิดขึ้น

การสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ให้กับนักศึกษา นอกจากจะเป็นการพัฒนาวิชาชีพของการเป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพแล้ว ยังเป็นการช่วยให้นักศึกษาได้มีเป้าหมายของการเรียน และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข พ้นจากความทุกข์และความเบื่อหน่ายในการเรียน การมาเข้าเรียนของนักศึกษาจะมาเรียนด้วยความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ นักศึกษาจะสามารถทุ่มเท มีความอดทน ใช้ศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่ในตัวนักศึกษาได้อย่างเต็มที่ และเมื่อนักศึกษาได้ใช้ศักยภาพและความสามารถอย่างเต็มที่แล้ว อาจารย์ก็จะพบว่าการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่น่าท้าทาย ห้องเรียนเป็นสถานที่ของความสนุกกับการใช้ปัญญา ได้ค้นพบสิ่งน่าทึ่งใหม่ๆ และมีความสุขกับการสอนเช่นเดียวกับนักศึกษาที่มีความสุขกับการเรียนเช่นกัน ถือได้ว่าเป็นการสร้างสังคมของผู้ทรงปัญญา (Community of Scholars) ขึ้นในมหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. (2549). **เทคโนโลยีการศึกษาวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: สันทวี, 786 หน้า.
- Svinicki, Marilla D. (1999). **New directions in learning and motivation**. Series No. 80, The Center for Teaching Effectiveness and Senior Lecturer in the Department of Educational Psychology at the University of Texas at Austin, Winter 1999, Josse-Bass Publisher.
- Weller, Matthew (2005). "General principles of motivation," **Los Angeles Business Journal**, March 14, 2005.

เกี่ยวกับผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร. กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (Ph.D. Vocational Education –Instructional System Technology, University of North Texas, Denton, Texas, USA.)

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

อาจารย์ประจำประเภทข้าราชการ ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

1518 พิบูลสงคราม บางซื่อ กทม. 10800

โทร. 02-587-8256, 02-913-2500 ต่อ 3277 หรือ 3208 โทรสาร 02-587-8256 มือถือ 081-618-4381

e-mail: krm@kmutnb.ac.th, www.krismant.com

เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการ และ อาจารย์ผู้สอน ศูนย์วิชาบูรณาการ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง “การถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนแบบบูรณาการ: เทคนิคการสร้างแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้” ประจำปีการศึกษา 2551 วันที่ 18-19 พฤษภาคม 2552 ณ ห้องสัมมนาอุทยานหุ่นขี้ผึ้งสยาม อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี